

	Broj dokumenta	JU ZAVOD ZA ZDRAVSTVENU ZAŠTITU ŽENA I MATERINSTVA KANTONA SARAJEVO ЈУ ЗАВОД ЗА ЗДРАВСТВЕНУ ЗАШТИТУ ЖЕНА И МАТЕРИНСТВА КАНТОНА САРАЈЕВО	Komisija za kvalitet
	10-2598-0/p20		
	Datum odobrenja/ usvajanja		
	18.11.2020.	POLITIKE I PROCEDURE	Revizija se vrši svake 3 godine ili po potrebi ranije

PROCEDURA POSTUPANJA SA COVID 19 POZITIVNIM TRUDNICAMA	Verzija: 1
	Ukupno str. 3

1. IZJAVA O POLITICI

U skladu sa novonastalom situacijom u vezi sa pojavom pandemije uzrokovane novim coronavirusom Zavod za zaštitu žena i materinstva Kantona Sarajevo donosi proceduru po kojoj su dužni postupati svi uposlenici Zavoda. Obaveza svih uposlenika Zavoda je osigurati siguran ambijent za sve trudnice koje dolaze u naš Zavod, kao i za sve uposlenike Zavoda. Cilj je obezbjediti neophodne usluge za sve pacijentice, pa i one COVID 19 pozitivne, a u isto vrijeme spriječiti ili svesti na najmanju moguću mjeru mogućnost prenošenja infekcije unutar Zavoda na druge pacijentice i uposlenike Zavoda. Potrebno je u najvećoj mogućoj mjeri izbeći ili smanjiti direktan kontakt i dolazak pozitivnih pacijentica u našim prostorijama, a kada je to neophodno, onda uraditi to na siguran i bezbjedan način po sve pacijentice i uposlenike, na način regulisan ovom procedurom. Potrebno je uvesti i koristiti elektronske i digitalne tehnologije i telefonsko savjetovanje umjesto direktnog dolaska u naše prostorije, u vrijeme određene izolacije. Procedura je zasnovana na najboljim saznanjima i praksi u svijetu i korištene su preporuke Royal college of Obstetricians&Gynaecologists, zatim National Institute for Health and Care excellence (NICE) kao i iskustva stečena u BiH i regionu.

2. PODRUČJE PRIMJENE

1. Procedura se primjenjuje u svim Lokalitetima Zavoda.

3. DISTRIBUCIJA I NADZOR

1. Odgovorni ljekari lokaliteta, odgovorne sestre lokaliteta dužni su obezbjediti da se sa ovom Procedurom upoznaju svi ljekari i medicinsko osoblje.
2. Odgovorni ljekari Lokaliteta, odgovorne sestre lokaliteta, šef službe, kontinuirano vrše provjeru pravilnosti primjene ove Procedure, te predlažu eventualne dopune ili reviziju iste u skladu sa potrebama i epidemiološkom situacijom.
3. Ova procedura mora biti postavljena na mjesto koje je dostupno svom medicinskom osoblju i biće objavljena na web site Zavoda.
4. Direktor i glavna sestra Zavoda vrše periodičnu kontrolu primjene ove Procedure.

4. PROCES RADA

1. Kada se trudnica koja se javila u lokalitetima Zavoda, prilikom pristupa na trijažnom punktu požali na respiratorne tegobe ili povišenu temperaturu, ili bude utvrđena povišena temperatura prilikom mjerenja iste na samom ulazu, ona se upućuje da se javi svom porodičnom ljekaru i epidemiologu, gdje će biti upućena u dalju proceduru i eventualno testiranje. Isti postupak se provodi i prilikom utvrđivanja kontakta sa osobom pozitivnom na COVID 19 ili druge epidemiološke podatke. Pojasniti trudnici da se testiranje, otvaranje izolacije, bolovanje, savjeti oko terapije ili daljih pretraga u vezi sa infekcijom Coronavirusom, obavljaju u sistemu pripadajućeg Doma zdravlja i epidemiloga. Pojasniti da trudnoća nije ugrožena samom infekcijom i da nakon izlaska iz eventualne izolacije, se najavi na pregled koji će biti brzo zakazan i obavljen.

Uzeti telefonski broj trudnice i pojasniti da će nju pozvati telefonom ginekolog koji kontroliše njenu trudnoću i da se može uvijek posavjetovati telefonom sa svojim ginekologom i dobiti upute oko terapije i da li treba i kada obaviti eventualni pregled kod ginekologa.

2. a) Kada se trudnica koja je COVID pozitivna najavi telefonom za informaciju ili pregled kod ginekologa, koji je zakazan ili ga želi zakazati, onda se ista treba telefonom posavjetovati sa ginekologom koji kontroliše njenu trudnoću. Ako doktor nije trenutno na poslu ili se ne može javiti na telefon, onda se uzme kontakt broj od trudnice na koji će je pozvati određeni ginekolog u najskorije moguće vrijeme.
b) Kada ginekolog koji kontroliše trudnoću ne radi (na bolovanju ili odmoru) ili kada se prvi put javlja na pregled u Zavodu, onda se dodjeli slobodnom ginekologu na lokalitetu na koji se javlja ili odgovornom ljekaru lokaliteta.
c) Trudnice koje kontrolišu trudnoću privatno, ili u drugim zdravstvenim ustanovama, posavjetuju se da se jave svom ginekologu za dalje upute. Ako to nije moguće ili trudnica bude upućena ponovo da se javi u Zavodu, onda se postupa na gore navedeni način (b).
3. Ginekolog koji kontroliše trudnoću ili koji preuzima da prati trudnicu dalje (tačka 2.b) i c)) uzima detaljnu anamnezu trudnice, sa naglaskom na dosadašnji tok trudnoće, na eventualne tegobe koje osjeća od strane respiratornog sistema i sitemske tegobe povezane sa COVID 19 infekcijom. Upućuje se da za sve tegobe vezane za COVID infekciju kontaktira nadležnog porodičnog doktora, kao i svi ostali pacijenti (kao što i naši svi zdravstveni radnici su dužni kontaktirati svoje porodične doktore i epidemiologe) i slijediti dalja uputstva za sve postupke i eventualni tretman tegoba.
Uzima se detaljna anamneza oko dosadašnjeg toka trudnoće, eventualnih tegoba koje ima, a vezane su za trudnoću. Provjeri se karton pacijentice ili u AIS sistemu elektronski, ukoliko je popunjen do sada. Daju se pojašnjenja oko uticaja COVID 19 infekcije na trudnoću, oko iskustava kod nas i svijetu i da sve dosadašnje studije pokazuju da plod nije ugrožen trudnoćom i da se pravovremenim informacijama trudnica umiri. Daje se savjet da se poštuju mjere izolacije koje su propisane i da u to vrijeme (zadnje preporuke su 11 dana) ne izlazi nigdje bez potrebe, da ne krši mjere izolacije i da ne ugrožava sebe i osobe oko sebe. Treba pojasniti da je to rizik i za njeno zdravlje i eventualnu superinfekciju i komplikacije. Za svo to vrijeme pružiti mogućnost telefonskog kontakta (ili mailom/viberom) sa svojim ginekologom za sve savjete. Svu terapiju koju eventualno koristi, možemo propisati elektronskim putem (e-doctor aplikacija). Nakon izlaska iz izolacije, nastaviti redovne kontrole.
4. Ako se trudnica žali na određene tegobe povezane sa trudnoćom i izražava zabrinutost za stanje trudnoće, te insistira na pregledu, onda ordinirajući ginekolog dogovara sa njom eventualni pregled. Nakon savjetovanja trudnice, uzima njen broj na koji će joj javiti termin pregleda. Nakon toga, ordinirajući ginekolog poziva ginekologa koji je određen u ljekarski tim za preglede u COVID ambulanti, te sa njim dogovara termin pregleda. Nakon toga se trudnici javlja termin kada može i kako doći na pregled, gdje se prijaviti i koje sve mjere zaštite se tamo provode. Ginekolog i sestra koji su u ljekarskom timu za COVID ambulantu, onda u dogovorenom terminu obavljaju sve dogovorene preglede. Rad ovog tima se odnosi samo na redovno radno vrijeme Zavoda (od 07.30 do 20.00 i radne subote do 15.00).
5. Ukoliko je u pitanju urgentna situacija (obilno krvarenje, odilazak plodove vode, jaki bolovi ili ukoliko je krenuo porod i sl.) a trudnica se već javila u neku bolničku ustanovu, onda se naknadno daje uputnica ili ukoliko se javlja na telefon sa ovim urgentnim znacima ili neko iz pratnje dolazi po uputnicu, onda se izdaje uputnica uz opis situacije u kartonu pacijentice i po mogućnosti obavjesti se bolnička ustanova u kojoj je trudnica upućena (ukoliko nije već ranije otišla tamo) te se pojasni situacija ginekologu u toj ustanovi (da je trudnica COVID pozitivna, da je iz određenih razloga upućena tamo, da je hitno stanje koje zahtjeva hitno upućivanje u bolničku ustanovu, te da bi eventualno zadržavanja trudnice radi pregleda na primarnom nivou uzrokovalo nepotrebno i moguće nepovoljno kašnjenje i nepotrebno duplo izlaganje osoblja).
6. Ukoliko se radi o COVID 19 pozitivnoj trudnici u terminu poroda, ili ukoliko porod počne prije vremena, upućuje se na porod u jednu od dvije bolnice u Sarajevu, po sljedećim principima:
  - a) Ukoliko je trudnoća manja od 35 sedmica, upućuje se na porod na GAK UKCS, radi intenzivne neonatalne skrbi za nedonošenu djecu.
  - b) Ukoliko je trudnoća veća od 35. sedmice trudnoće, a pacijentica ima respiratorne simptome (kašalj, kratak dah, bol u grudima, temperaturu i sl.) upućuje se na GAK UKCS.

c) Ukoliko je trudnoća veća od 35. sedmice trudnoće, a pacijentica nema gore navedene respiratorne tegobe, može biti upućena na porod na GAK KCUS ili porodilište u OBS, po vlastitoj želji.

7. Ukoliko je trudnica nakon 37. sedmice trudnoće upućena na snimanje CTG zapisa u našem Zavodu, provodi se postupak kao i u tački 4. ove procedure, te se uz detaljno pojašnjenje odredi termin za snimanje CTG zapisa u našoj COVID ambulanti.

Raspored rada u ljekarskom timu za COVID ambulantu (doktor i jedna medicinska sestra, te po potrebi i radnica na održavanju čistoće) određuju odgovorni ljekari lokaliteta NDC Otoka, lokaliteta Centar i Lokaliteta Ilidža, naizmjenično, svakih 15 dana, te sa istim upoznaju direktora Zavoda, glavnu sestru Zavoda i sve odgovorne ljekare Zavoda koji odmah upoznaju i sve ljekare koji rade u Zavodu. Određuju se osobe sukcesivno, svaki naredni put druge osobe, dok svi ljekari sa tri lokaliteta ne budu u timu (lokaliteti Centar, NDC Otoka i Ilidža).

8. REVIZIJA

1. Ova procedura se donosi po hitnom postupku i podložna je redovnoj reviziji u skladu sa epidemiološkom situacijom i organizacijom rada Zavoda.

*Dokument je vlasništvo JU Zavoda za zdravstvenu zaštitu žena i materinstva Kantona Sarajevo.
Ne smije se kopirati, preštamovati niti umnožavati na bilo koji drugi način.*

Izradio/la	Saglasnost I	Saglasnost II	Odobrenje	Revizija	
Direktor Zavoda	- stručno vijeće Zavoda - krizni štab Zavoda - Komisija za kvalitet	Koordinator kvaliteta	Direktor	Datum odobrenja/ usvajanja	Br. Revizije
Komisija za kvalitet					
		Akir Šišić, dipl. pravnik	Mr. sci. dr. Enis Hasanović		